

Benvingut, estiu

Ens acomiadem fins al setembre amb una nota de llengua especial sobre termes en català derivats de la paraula *estiu*. I aprofitem per desitjar-vos unes bones vacances.

L'**estiu** és l'estació de l'any, entre la primavera i la tardor, que comença al solstici d'estiu i acaba a l'equinocci de tardor. I en climatologia, és la part de l'any que a l'hemisferi nord comprèn els mesos de juny, juliol i agost, i al sud, els mesos de desembre, gener i febrer.

L'**estiuada** és l'estada en un indret durant l'estiu, però també pot ser la temporada d'estiu.

De l'acció del bestiar de passar l'estiu en un indret determinat se'n diu **estiuar**. Aquest verb és sinònim d'**agostejar**, que també vol dir els ramats, pasturar pels rostolls al mes d'agost. *Agostejar* té uns altres dos significats: la calor de l'estiu, marcir els conreus; i els camps, el bestiar o les persones, perdre la ufana. De les collites d'estiu se'n diu **estiuatges**.

Estiuejar és estar-se a l'estiu en un indret determinat. I l'**estiueig** és l'acció d'estiuejar: *Un mes d'estiueig a la platja*.

L'**estiuejador** o l'**estiuejadora** són el mateix que un **estiuejant**: la persona que estiueja.

Estival vol dir pertanyent a l'estiu (*Solstici estival*) i que floreix a l'estiu (*És una planta estival*). **Estiuenc** i **estiuenca** són sinònims d'*estival*, però a més tenen una altra accepció: que durant l'estiu perd ufanor o emmalalteix.

Finalment, **estiuet** és la sèrie de dies temperats que sol fer a la tardor pels volts de Sant Martí; també significa la revifalla de joventut en una persona madura.

Studio_G / Shutterstock.com

Origen de l'estiuet de Sant Martí segons el Diccionari català-valencià-balear (Diccionari Alcover-Moll)

L'origen de l'estiuet de Sant Martí és explicat, en la mitologia popular catalana, de dues maneres diferents, que reconta Joan Amades. Segons una versió, sent sant Martí soldat, va passar pels Pirineus en temps d'hivern rigorós; sorprès per una forta nevada, demanà hostatge en una masia. L'endemà, l'amo del mas, compadit de veure el poc abrigo que el soldat portava, li donà una capa perquè es pogués abrigar. Un cop represa la marxa, li comparegué un captaire mig nu i tremolant de fred, i sant Martí va partir la capa amb l'espasa, i en va donar la meitat al captaire. Aquest captaire era el diable, que volia temptar el sant; i Nostre Senyor feu abonar el temps perquè el caritatiu Martí pogués fruit d'un temps suportable, en paga de la seva bona obra. Aquella placidesa de temps va perdurar i ha pres el nom del sant que en va ser la causa.

Segons una altra tradició, sant Martí passava per la vall d'Aran (diuen uns) o per un poble veí de Barcelona, avui Sant Martí de Provençals (diuen altres), es va trobar enmig d'una greu tempesta i demanà acollida en una casa de pagès, on fou agradosament hostatjat. La gent d'aquella masia es queixà de la cruïda del temps que els feia perdre les collites, i sant Martí, agraït, els va prometre que cada any, després de les primeres fredors, enviaria alguns dies de bonança perquè així els fruits se'n sentissin beneficiats i els pagesos no sofrissin perjudici.

